

PhDr. Marta Mácelová, PhD.

Životné jubileum PhDr. Marty Mácelovej, PhD. Stručné curriculum vitae

PATRIK KUNEC

Katedra histórie, Fakulta humanitných vied Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica

Marta Mácelová (rodená Lompartová) sa narodila 11. mája 1952 v Kežmarku. Rodina sa v roku 1956 presťahovala z otcovho rodiska zo Spiša na Považie do Beckova, do matkinho rodiska. Tu, v malebnej obci pod Beckovským hradom vyrastala v rodine tesára Pavla, odborníka na strešné konštrukcie a matky Márie, ktorá sa starala o výchovu troch dcér, ktorým starostliví rodičia umožnili absolvovať vysokoškolské štúdium. Najstaršia Marta od detských liet inklinovala ku knihám a najmä k záujmu o históriu. V Novom Meste nad Váhom absolvovala s vyznamenaním Strednú všeobecnovzdelávaciu školu. Jej ďalšie životné smerovanie ovplyvnil stredoškolský profesor dejepisu Jozef Ondrejka, ktorý bol v tom čase riaditeľom Podjavorinského múzea. Tam kolegyňa Mácelová pracovala počas letných prázdnin a oboznamovala sa s archeologickými náleziskami v regióne, na ktorých sa v tom čase realizoval archeologický výskum (veľkomoravské hradisko v Pobedime a dvorec v Ducovom). Päťročné štúdium archeológie absolvovala v rokoch 1970 – 1975 na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ktoré ukončila štátnou záverečnou skúškou a diplomovou prácou „*Náčrt vývoja stredovekého šperku v 11. – 15. storočí na Slovensku*“. V poslednom ročníku štúdia pracovala na skrátenej úväzok v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave u PhDr. Alojza Habovštiaka, CSc., ktorý bol pre ňu veľkou morálnou autoritou. Počas štúdia sa zoznámila s elektrotechnikom Jánom Mácelom, s ktorým po promóciách uzavrela manželstvo. Za svoje bydlisko si rodina zvolila Banskú Bystricu, kde sa im narodili dve deti, dcéra Silvia a syn Ján.

Po ukončení štúdia v r. 1975 začala pracovať v *Stredoslovenskom múzeu* v Banskej Bystrici ako archeologička. Nastúpila na pracovisko, ktoré nebolo archeológom obsadené 13 rokov. Rodinné zázemie a pomoc manžela pri výchove detí jej umožnili profesijnú realizáciu počas

terénnych archeologických výskumoch v regióne Horehronia, zameraných najmä na včasnostredoveké osídlenie. V roku 1981 získala na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave akademický titul PhDr.

Počas svojho tridsaťročného pôsobenia v múzeu uskutočnila početné archeologické výskumy na mnohých lokalitách okresov Banská Bystrica a Zvolen. Úzko spolupracovala s Archeologickým ústavom SAV v Nitre, no najmä s archeológmi pôsobiacimi v múzeách Stredoslovenského kraja, s Mgr. Jozefom Moravčíkom, PhDr. Jozefom Labudom, CSc. Okrem ochotných kolegov, s ktorými spolupracovala pri výskumoch a výstavách, v nich našla aj dobrých priateľov, na ktorých sa mohla vždy spoľahnúť. Vďaka svojim komunikačným schopnostiam si našla veľa priateľov medzi českými, moravskými, maďarskými a poľskými kolegami, s ktorými udržiava doposiaľ čulé kontakty. V Stredoslovenskom múzeu v rokoch 1990 – 2005 viedla historické oddelenie a bola zástupkyňou riaditeľa (1990 – 2003).

Okrem praktickej realizácie archeologických výskumov pravidelne publikovala výsledky svojej práce v domácich i zahraničných periodikách, konferenčných zborníkoch a monografiách. Ako editorka sa podieľala na vzniku špeciálneho dvojčísła periodika *Mineralia Slovaca* 3-4 s podtitulom „Zlato na Slovensku“ (Bratislava 1999). V *Stredoslovenskom múzeu* sa aktívne zapájala aj do organizovania výstav, okrem domáceho múzea bola autorkou alebo spoluautorkou scenárov niekoľkých výstav i v *Lesníckom a drevárskom múzeu* vo Zvolene.

Od roku 2005 sa Marta Mácelová stala internou pracovníčkou Katedry histórie na Fakulte humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vyučuje tu dejiny praveku a Veľkej Moravy, dejiny staroveku, dejiny hmotnej kultúry a na externom štúdiu muzeologické predmety, na ktorých môže využiť svoje skúsenosti získané tridsaťročnou múzejnou praxou. V roku 2010 získala vedecký titul PhD. obhajobou dizertačnej práce v Archeologickom ústave SAV v Nitre na tému „Slovanské osídlenie Zvolenskej kotliny“.

Vo voľnom čase naša jubilantka relaxuje najmä pri čítaní krásnej literatúry, medzi jej hobby patrí cestovanie. Svojou starostlivosťou a láskou zahŕňa manžela, deti a dve vnúčatá. Kolegovia budú určite súhlasiť s tvrdením, že vďaka svojmu ženskému šarmu, jemnému humoru

a životnému optimizmu je „Martička“ všeobecne obľúbeným členom nášho malého kolektívu.

Všetci kolegovia z katedry histórie srdečne želajú našej milej oslávencyni veľa zdravia, šťastia, spokojnosti a úspechov ako v profesionálnom, tak aj v osobnom živote.

Ad multos annos!

ARCHEOLOGICKÝ VÝSKUM A PRIESKUM

1979 – 1980	Sliač, Horné zeme – slovanské sídliská
1981	Zvolen, Podbrálie – polykultúrne sídlisko
1985 – 1986	Sliač, Horné zeme – slovanské sídliská
1987	Banská Bystrica, časť Nemce, Netopierska jaskyňa
1988 – 1992	Zvolen, časť Môťová, hrádok Priekopa
1989	Sliač, Rybárska ul. – stredoveký zaniknutý objekt
1995	Nemecká – praveké a stredoveké hradisko
1995 – 1996	Banská Bystrica, Nám. SNP č. 3 – stredoveká zástavba
1996	Banská Bystrica, Nám. SNP č. 1, radnica – zásyp stredovekých klenieb
1996 – 1997	Banská Bystrica, mestský hrad, Nám. Š. Moyses
1998 – 2009	záchranné výskumy na území Banskej Bystrice a Zvolena (v spolupráci so Stredoslovenským múzeom)
1975 – 2009	systematický archeologický prieskum v okresoch Banská Bystrica a Zvolen

VÝSTAVY

1978	<i>Keramika zo zbierok múzea</i> (Stredoslovenské múzeum v Banskej Bystrici)
1980	<i>Lužická kultúra</i> (prevzatá z Považského múzea v Žiline a doplnená o zbierky Stredoslovenského múzea)
1986	<i>Archeologické výskumy v okrese Zvolen</i> (inštalovaná vo Vlastivednom múzeu vo Zvolene aj v Stredoslovenskom múzeu v Banskej Bystrici)
1993	<i>Slovania vo Zvolenskej kotline</i>
1997	<i>Banská Bystrica pod nánosmi stáročí</i> (Stredoslovenské múzeum v Banskej Bystrici)
1999	<i>Z klenotnice Stredoslovenského múzea</i> (výstava inštalovaná v Stredoslovenskom múzeu v Banskej Bystrici pri príle-

- žitosti výročia múzea s akcentom na archeologické zbierky z výskumov v Banskej Bystrici k 31. medzinárodnej konferencii archeológie stredoveku
- 2000 *Odlesky kovu v histórii Pohronia* (putovná výstava v spolupráci s Horehronským múzeom v Brezne, Lesníckym a drevárskym múzeom vo Zvolene a Stredoslovenským múzeom v Banskej Bystrici, inštalovaná v Banskej Bystrici, Zvolene a Brezne)
- 2004 *Tisícročia bojov* (zapožičaná z Archeologického múzea - SNM v Bratislave a doplnená o exponáty Stredoslovenského múzea)
- 2005 *Stredoveká kuchyňa* (zapožičaná z Archeologického múzea - SNM v Bratislave a doplnená o exponáty Stredoslovenského múzea)

ČLENSTVO V PROFESIJNÝCH SPOLOČNOSTIACH

- 1974 – 2013 Členka Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV v Nitre (vo funkciách členky predsedníctva SAS, predsedníčky revíznej komisie a členky redakčnej rady Informátora SAS)
- 1988 – 2002 Členka Komisie pre terénny archeologický výskum na Slovensku
- 2003 – 2012 Členka Archeologickej rady, poradného orgánu Ministerstva kultúry SR
- 2003 – 2013 Členka Správnej rady Nadácie Antona Točíka pri SAV v Nitre
- 1990 – 2003 Členka Rady pre vlastivednú prácu pri Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene

UKONČENÉ GRANTOVÉ PROJEKTY

- VEGA 1/4541/07 *Osídlenie Zvolenskej kotliny od včasného stredoveku do polovice 19. storočia* (zástupca vedúceho grantu)
- VEGA 1/0230/10 *Historickogeografická charakteristika výrobných aktivít v lesoch vybraných banských miest* (spoluriešiteľ)

ŠTUDIJNÉ A PREDNÁŠKOVÉ POBYTY

- 2007 Prednášky v rámci učiteľskej mobility SOCRA-TES/ERASMUS (Katedra histórie, Filozofická fakulta Os-

- travskej Univerzity v Ostrave, Česká republika)
2013 Prednášky v rámci učiteľskej mobility SOCRA-
TES/ERASMUS (Univerzita Jana Kochanowskiego Kiel-
ce, Poľsko)

PREDNÁŠKY A REFERÁTY NA VEDECKÝCH KONFERENCIÁCH

- 1985 XVII. konferencia k problematike historickej archeológie
s hlavným zameraním na pamiatky stredovekej architek-
túry vo svetle arch. výskumov, Olomouc
- 1987 XIX. celoštátna konferencia k problematike historickej
archeológie, Pezinok
- 1989 XX. celoštátna konferencia archeológov stredoveku s
hlavným zameraním na české zeme a Slovensko na pra-
hu vrcholného stredoveku, Čelákovice
- 1992 XXIV. celoštátna konferencia archeológov stredoveku na
tému etnický pohyb a zmeny v štruktúre stredovekého
osídlenia, Čingov
- 1995 XXVII. konferencia archeológie stredoveku so zamera-
ním na stredoveký cirkevný a laický svet, Hradec Králo-
vé
- 1996 XXVIII. konferencia archeológov stredoveku Českej re-
publiky a Slovenskej republiky k problematike archeo-
lógie stredoveku, Nitra
- 1996 "Včasnostredoveké hradiská v strednej Európe", AÚ
SAV v Nitre
- 1998 XXX. konferencia archeológov stredoveku ČR a SR so
zameraním na každodenný život stredovekej dediny (jej
hospodárske a sociálne aspekty), Brno
- 1998 "Konferencia pri príležitosti 160. výročia narodenia Vik-
tora Miškovského", Košice – Bardejov
- 1999 XXXI. konferencia archeológov stredoveku ČR a SR so
zameraním na stredoveké mesto a jeho zázemie, Banská
Bystrica
- 2000 XXXII. konferencia archeológov stredoveku ČR a SR so
zameraním na získavanie a spracovanie surovín, Čáslav
- 2001 XXXIII. konferencia archeológov stredoveku ČR a SR so
zameraním na hrady a ich úlohu v stredovekom vojen-

- 2002 stve a osídlení, Brtnice a Panská Lhota, okr. Jihlava
"Kachliarstvo v strednej Európe", Vlast. múzeum
v Trebišove
- 2005 "Cyril a Metod - Slovensko a Európa", FiFUCaM
v Trnave
- 2006 "Svätce a jeho úloha v spoločnosti", ŠVK v Banskej By-
strici
- 2007 XXXIV. archeológov stredoveku ČR a SR so zameraním
na sídliská v stredovekom rurálnom prostredí, Teplý
Vrch, okr. Rim. Sobota
- 2008 XXXX. konferencia archeológov stredoveku ČR a SR so
zameraním so zameraním na hmotnú kultúru každo-
denného života v stredoveku a ranom novoveku, Plzeň
- 2012 XXXXIV. medzinárodná konferencia archeológie stredo-
veku: "Hmotná kultúra českých zemí 10.-13. storočia v
stredoeurópskych súvislostiach", Český Těšín

VYZNAMENANIA A OCENENIA

- 1988 Čestné uznanie za aktívnu prácu a rozvoj socialistickej
kultúry v okrese Zvolen od Odboru kultúry ONV vo
Zvolene
- 1989 Pamätná medaila Stredoslovenského múzea v Banskej
Bystrici pri príležitosti 100. výročia banskobystričského
múzejníctva
- 1995 pamätná plaketa Mesta Banská Bystrica a čestné uznanie
za veľmi dobré pracovné výsledky a kultúrno-výchovnú
prácu od Rady Mestského národného výboru v Banskej
Bystrici
- 1997 Výročná cena za rok 1997 v kategórii objav-nález za zá-
chranu gotických kachlíc z 15. storočia od redakčnej ra-
dy časopisu Pamiatky a múzeá
- 2000 Čestné uznanie Odborového zväzu pracovníkov ume-
nia, kultúry a spoločenských organizácií
Čestné uznanie a Pamätný list od Zväzu múzeí na Slo-
vensku za rozvoj slovenského múzejníctva